ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ _Լ.Գ.Բաղդասարյան_ /Ա.Ա.Հ

Արձանագրություն N

« 27 » 08. 2025

____ՄՀ/ բ- 022 Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն _ ԴԱՄԸՆԹԱՑԻ
Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 031301.00.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 031301.01.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան hոգեբանության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Մանկավարժության և հոգեբանության
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ առկա/հեռակա

Կուրս/կիսամյակ առկա 4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ

Դասախոս(ներ)՝ Ն. Ստեփանյան
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե narek@live.com

Վանաձոր- 2025թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում …………………………………	3
2.	Դասընթացի նպատակը և խնդիրները …………………………………………	3
3.	Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները ……………………………………………	4
4.	Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները ……………………………………	…
5.	Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների ……………………………………………………	…
6.	Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը …………………………………………………	…
7.	Ուսումնական աշխատանքները տեսակները ……………………………………	…
8.	Դասավանդման մեթոդներ…………………………………………………………	…
9.	Ուսումնառության մեթոդները ……………………………………………………	…
10.	Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը ……………………………………………………………………………	…
11.	Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ…………………	
12.	Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ………………………………………	…
	12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ	…
	12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ……………………………………………	…
	12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ…………………………………………………………………………	…
	12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ………	…
13.	Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում…………………	…
14.	Գնահատում………………………………………………………………………	…
	14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում…………………………………	…
	14.2. Հարցաշար………………………………………………………………	…
	14.3. Գնահատման չափանիշներ………………………………………………	…
15.	Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ………………………………………………	…

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].

«Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն» դասընթացը կարևորվում է իրվաբանական հոգեբանության և դատահոգեբանական փորձաքննության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է……

• ծանոթացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների նշանակման և անցկացման սկզբունքներին ու գործիքներին,
• տեղեկացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների տեսակներին և դրանց առանձնահատկություններին,
• ծանոթացնել իավաբանության ոլորտի գործունեության տեսակների առանձնահատկություններին և դրանց առավել արդյունավետ իրականացման համար անհրաժեշտ հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրներին,
• ներկայացնել հանցագործության և հանցագործ անձի ձևավորման սոցիալ-հոգեբանական հիմնական առանձնահատկություններին:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են……

• ծանոթացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների նշանակման և անցկացման սկզբունքներին ու գործիքներին,
• տեղեկացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների տեսակներին և դրանց առանձնահատկություններին,
• ծանոթացնել իավաբանության ոլորտի գործունեության տեսակների առանձնահատկություններին և դրանց առավել արդյունավետ իրականացման համար անհրաժեշտ հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրներին,
• ներկայացնել հանցագործության և հանցագործ անձի ձևավորման սոցիալ-հոգեբանական հիմնական առանձնահատկություններին:

Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները

«Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների ընդհանուր և փորձարարական հոգեբանության, տարիքային և սոցիալական հոգեբանության, ինչպես նաև իրավագիտության մասին գիտելիքների և փորձարարական հոգեբանության հետազոտության մեթոդների՝ գործնականում կիրառելու հմտությունների առկայությունը

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

3. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունքները[2] և կամ կոմպետենցիաները.

«Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

ա. մասնագիտական գիտելիք և իմացություն

1. թվարկել և բացատրել դատահոգեբանական փորձաքննությունների տեսակները,

2. ներկայացնել և բնութագրել տարբեր տեսակի դատահոգեբանական փորձաքննությունների անցկացման առանձնահատկություններն ու անցկացման յուրահատկությունները,

3. քննարկել իրավաբանական ոլորտի տարբեր գործունեության տեսակների՝ քննչական, դատական, փաստաբանական, քրեակատարողական, արդյունավետ իրականացման համար անհրաժեշտ սոցիալ-հոգեբանական պատրաստվածության կիրառական խնդիրները,

4. ներկայացնել հանցագործության և հանցագործ անձի հոգեբանական նախադրյալները և սոցիալականացման խեղաթյուրումները,

բ. գործնական մասնագիտական կարողություններ

1. տարբերակել դատահոգեբանական փորձաքննություններն ըստ գործերի և ընտրել գործիքակազմ դրանց իրականացման համար,

2. վերլուծել դատահոգեբանական փորձաքննությունների եզրակացությունների որակը և տալ դրանց մասնագիտական գնահատական,

3. ձևակերպել իրավաբանական ոլորտի տարբեր գործունեությամբ զբաղվող անձանց սոցիալ հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրները և ցույց տալ դրանց լուծման ուղիները,

4. վերլուծել հանցագործ անձի սոցիալ-հոգեբանական դեգրադացման պատճառները,

գ. ընդհանրական/փոխանցելի կարողություններ

1. պատրաստել վերլուծություն և վարել գիտակիրառական քննարկում:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

<u>Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ</u>

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

<u>**ԳԿ1**</u> վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
<u>**ԳԿ4**</u> մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

---

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf
Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Գ Կ9 խնդիրների լուծում,
ԳԿ10 որոշումների ընդունում:
Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝
ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,
ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

4. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել քրեակատարողական համակարգում աշխատելու, դատահոգեբանական փորձաքննություններ կատարելու, նաև մագիստրատուրայում և ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և իրվաբանական հոգեբանության, քրեաբանական հոգեբանության և քրեակատարողական համակարգի հոգեբանության բնագավառներում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

5. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	20	
Գործնական աշխատանք	20	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք	16	
Ինքնուրույն աշխատանք	64	
Ընդամենը	120	

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	Ընթացիկ քննություն	

6. <u>Ուսումնական աշխատանքների տեսակները</u>[4] .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:
- **Սեմինար պարապմունքները** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
  Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **Լաբորատոր աշխատանքները** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:

Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Գործարար խաղեր** – պայմանական իրավիճակներում սոցիալ-տնտեսական համակարգերի և մարդկանց մասնագիտական գործունեության կառավարման գործընթացների նմանակեղծային մոդելավորում՝ առաջացող հիմնախնդիրների ուսումնասիրման և լուծման նպատակով:
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Կլոր սեղան** – ինքնուրույն աշխատանքի ձևին բնորոշ է թեմատիկ բանավեճի համադրումը խմբային աշխատանքի հետ:
- **Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն** – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
- **Նախագծերի մեթոդ** – ուսումնաճանաչողական, ստեղծագործական կամ խաղային համատեղ գործունեության տեսակ է, սովորող-գործընկերների միջև, որոնք ունեն ընդհանուր նպատակ և համաձայնեցված միջոցներ՝ ուղղված որևէ խնդրի լուծման կամ որոշակի արդյունքի ձևակերպման:
- **Հարցի նախապատրաստման մոդել** –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տետր** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Զեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- <u>Հարցազրույց</u> – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

7. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր….

8. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում….

[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:
[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

9. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը` ըստ բաժինների և թեմաների[8].

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	Իրավաբանական հոգեբանության ընդհանուր հիմունքները	2		2	2	
2.	Իրավաբանական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական հիմքերը, մեթոդները	2		2		
3	Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն	2		2	2	
4	Հանցագործ անձի հոգեբանական տիպաբանությունը: Անչափահաս իրավախախտի հոգեբանություն	2		2	2	
5	Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն	2		2	2	
6	Դատահոգեբանական փորձաքննության ներածություն	2		2		
7	Դատահոգեբանական փորձաքննության իրավական հիմքերը: փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը	2		2	2	
8	Հոգեբանական խնդիրները դատահոգեբանական պրակտիկայում	2		2	2	

[8] Նման է օրացուցային պլանին

9	Աֆեկտի դատահոգեբանական փորձաքննությունը	2		2	2	
10	Փորձաքննությունը՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ եվ սեքսուալ բռնությունների գործերով	2		2	2	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		20		20	16	

10. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	Դ. Ս. Ամիրյան- «Իրավաբանական հոգեբանություն»	2010
2.	Ս. Արզումանյան, Է. Գրին- Իրվաբանական հոգեբանություն	2004
3.	Еникеев М.И.- ПСИХОЛОГИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ	2007
4.	ПРИКЛАДНАЯ ЮРИДИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ. Под ред. А.М. Столяренко	2001
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Образцов В.А., Богомолова С.Н. КРИМИНАЛИСТИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ	2002
2.	Медицинская и судебная психология, Федеральный медицинский исследовательский центр психиатрии и наркологии имени В. П. Сербского	2016
Համացանցային տեղեկատվական պաշարներ (ՀՏՊ)/ Էլեկտրոնային աղբյուրներ (ԷԱ)		
1.	cyberleninka.ru	
2.	yurpsy.com	

11. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

11.1.Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]
1.	Իրավաբանական հոգեբանության ընդհանուր հիմուքները	Իրավաբանական հոգեբանության առարկան, խնդիրները, պատմական ակնարկ	2	
2.	Իրավաբանական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական հիմքերը, մեթոդները	Իրավաբանական հոգեբանության հիմնական և հարակից մեթոդները	2	
3.	Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն	Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն	2	
4.	Հանցագործ անձի հոգեբանական տիպաբանությունը: Անչափահաս իրավախախտի հոգեբանություն	Հանցագործ անձի հոգեբանական առանձնահատկությունները, անչափահաս իրավախախտների հոգեբանական պատկերը	2	
5.	Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն	Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն	2	
6.	Դատահոգեբանական փորձաքննության ներածություն	Դատահոգեբանական փորձաքննության ընդհանուր բնութագիրը, դատահոգեբանական փորձաքննության	2	

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		խնդիրները Հայաստանում, փորձաքննության նշանակությունը քրեական եվ քաղաքացիական դատավարություններում		
7.	Դատահոգեբանական փորձաքննության իրավական հիմքերը: փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը	Փորձաքննության նախապատրաստումը, նշանակումը, կիրառումը, փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը, փորձագետին ներկայացվող հարցերի ձեվակերպումը. փորձագետ հոգեբանի եզրակացությունը, քննիչի հարցադրումները փորձաքննության ժամանակ	2	
8.	Հոգեբանական խնդիրները դատահոգեբանական պրակտիկայում	Հոգեկան խանգարումներն ու դրանց հանցագենային հիմքերը, անձի ռեակտիվ վիճակների նշանակությունը դատահոգեբանական պրակտիկայում, հանցավոր վարքի կոգնիտիվ հիմքերը դատահոգեբանական պրակտիկայում	2	
9.	Աֆեկտի դատահոգեբանական	Հանցավոր իրադրություններում	2	

	փորձաքննությունը	հուզական վիճակների ազդեցությունը մեղադրյալի վարքի վրա, ֆիզիոլոգիական աֆեկտ, կումուլյատիվ աֆեկտ, աֆեկտ՝ ալկոհոլային հարբածության ֆոնի վրա, «հետքային» աֆեկտ,		
10.	Փորձաքննությունը՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ եվ սեքսուալ բռնությունների գործերով	Տուժողի անձի փորձաքննություն, փորձաքննությունը խմբակային բռնաբարության դեպքում,	2	

11.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Իրավաբանական հոգեբանության ընդհանուր հիմունքները	Իրավաբանական հոգեբանության առարկան, խնդիրները, պատմական ակնարկ	2		
2.	Իրավաբանական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական հիմքերը, մեթոդները	Իրավաբանական հոգեբանության հիմնական և հարակից մեթոդները	2		

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

3.	Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն	Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն	2		
4.	Հանցագործ անձի հոգեբանական տիպաբանությունը: Անչափահաս իրավախախտի հոգեբանություն	Հանցագործ անձի հոգեբանական առանձնահատկությունները, անչափահաս իրավախախտների հոգեբանական պատկերը	2		
5.	Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն	Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն	2		
6.	Դատահոգեբանական փորձաքննության ներածություն	Դատահոգեբանական փորձաքննության ընդհանուր բնութագիրը, դատահոգեբանական փորձաքննության խնդիրները Հայաստանում, փորձաքննության նշանակությունը քրեական եվ քաղաքացիական դատավարություններում	2		
7.	Դատահոգեբանական փորձաքննության իրավական	Փորձաքննության	2		

	հիմքերը: փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը	նախապատրաստումը, նշանակումը, կիրառումը, փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը, փորձագետին ներկայացվող հարցերի ձեվակերպումը. փորձագետ հոգեբանի եզրակացությունը, քննիչի հարցադրումները փորձաքննության ժամանակ			
8.	Հոգեբանական խնդիրները դատահոգեբանական պրակտիկայում	Հոգեկան խանգարումներն ու դրանց հանցագենային հիմքերը, անձի ռեակտիվ վիճակների նշանակությունը դատահոգեբանական պրակտիկայում, հանցավոր վարքի կոգնիտիվ հիմքերը դատահոգեբանական պրակտիկայում	2		
9.	Աֆեկտի դատահոգեբանական փորձաքննությունը	Հանցավոր իրադրություններում հուզական վիճակների	2		

		ազդեցությունը մեղադրյալի վարքի վրա, ֆիզիոլոգիական աֆեկտ, կումուլյատիվ աֆեկտ, աֆեկտ՝ ալկոհոլային հարբածության ֆոնի վրա, «հետքային» աֆեկտ,			
10.	Փորձաքննությունը՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ եվ սեքսուալ բռնությունների գործերով	Տուժողի անձի փորձաքննություն, փորձաքննությունը խմբակային բռնաբարության դեպքում,	2		

11.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[11]
1.	Բնակարանային գողերի տիպաբանության խնդիրը	Բնակարանային գողերի տիպաբանության խնդիրը	2		
2.	Դատապարտյալների վարքի հիմնական մոտիվները	Դատապարտյալների վարքի հիմնական մոտիվները	2		
3.	Ժամանակակից ահաբեկչության հոգեբանություն	Ժամանակակից ահաբեկչության	2		

[11] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		հոգեբանություն			
4.	Ստոկհոլմյան համախտանիշ՝ եզրույթի առաջացան պատմությունը և բնութագրումը	Ստոկհոլմյան համախտանիշ՝ եզրույթի առաջացան պատմությունը և բնութագրումը	2		
5.	Ստի հայտնաբերման ռազմավարություններ	Ստի հայտնաբերման ռազմավարություններ	2		
6.	Կին-մահապարտների հոգեբանություն	Կին-մահապարտների հոգեբանություն	2		
7.	Դատապարտյալների հաղորդակցման առանձնահատկությունները	Դատապարտյալների հաղորդակցման առանձնահատկությունները	2		

11.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[12]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[13]
1.						
2.						
3.						

12. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[14]

[12] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[13] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[14] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

13. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[15]:

13.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

13.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ :

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և

---

[15]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:[16]

13.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)
(1-ին ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 9-րդ շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված թեմաները.**
  1. Իրավաբանական հոգեբանության ընդհանուր հիմունքները
  2. Իրավաբանական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական հիմքերը, մեթոդները
  3. Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն
  4. Հանցագործ անձի հոգեբանական տիպաբանությունը: Անչափահաս իրավախախտի հոգեբանություն
  5. Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն
  6. Դատահոգեբանական փորձաքննության ներածություն

- **Ընդգրկված հարցեր.**
  1. Իրավաբանական հոգեբանության առաջացումը
  2. Իրավագիտակցության հիմնահարցը եվ հանցագործությունը
  3. Իրավաբանական հոգեբանության առարկան, խնդիրները
  4. Իրավաբանական հոգեբանության հիմնական մեթոդները
  5. Իրավաբանական հոգեբանության օժանդակ մեթոդները
  6. Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները
  7. Դատական գործունեության հոգեբանություն
  8. Հանցագործ անձի հոգեբանական տիպաբանությունը
  9. Անչափահաս իրավախախտի հոգեբանություն
  10. Դատապարտյալների հոգեբանական առանձնահատկությունները
  11. Նախկին դատապարտյալների վերաինտեգրումն ու հարմարումը հասարակությունում
  12. Դատահոգեբանական փորձաքննության խնդիրները Հայաստանում
  13. Փորձաքննության նշանակությունը քրեական եվ քաղաքացիական դատավարություններում
  14. Քաղաքացիական գործերի դատահոգեբանական փորձաքննություն

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)
(2-րդ ընթացիկ ստուգում (կիսամյակի 19-րդ շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկվող թեմաները.**
  1. Դատահոգեբանական փորձաքննության իրավական հիմքերը: փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը
  2. Հոգեբանական խնդիրները դատահոգեբանական պրակտիկայում
  3. Աֆեկտի դատահոգեբանական փորձաքննությունը
  4. Փորձաքննությունը՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ եվ սեքսուալ բռնությունների գործերով
  5. Անչափահասի դատահոգեբանական փորձաքննություն
  6. Հետմահու փորձաքննություն, յուրահատկությունները

- **Ընդգրկված հարցեր.**

[16] Կիրառվում է կամ առաջին, կամ երկրորդ պարբերությունն ըստ դասընթացի ամփոփման ձևի:

1. Դատահոգեբանական փորձաքննության իրավական հիմքերը
2. Փորձաքննության նախապատրաստումը, նշանակումը, կիրառումը
3. Փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը
4. Քննիչի հարցադրումները փորձաքննության ժամանակ
5. Հոգեկան խանգարումներն ու դրանց հանցագենային հիմքերը
6. Հանցավոր վարքի կոգնիտիվ հիմքերը դատահոգեբանական պրակտիկայում
7. Որոշման ընդունման խնդիրը մտավոր հետամնացների մոտ
8. Դաժանության դրսեվորման հոգեբանական հիմքերի ուսումնասիրությունը դատահոգեբանական պրակտիկայում
9. Անձի մեղսունակության խնդիրը: համալիր փորձաքննության անհրաժեշտությունը
10. Հանցավոր իրադրություններում հուզական վիճակների ազդեցությունը մեղադրյալի վարքի վրա
11. Փորձաքննությունը՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ եվ սեքսուալ բռնությունների գործերով
12. Տուժողի անձի փորձաքննություն
13. Անչափահասի դատահոգեբանական փորձաքննություն
14. Հետմահու փորձաքննություն, յուրահատկությունները

13.4. Գնահատման չափանիշները[17].

- Տեսական գիտելիքները………:
- Գործնական աշխատանքները……:
- Սեմինար պարապմունքները……:
- Լաբորատոր աշխատանքները….:
- Ինքնուրույն աշխատանքը….:

[17] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ ____031301.00.6 Հոգեբանություն__
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ __031301.01.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան____հոգեբանության բակալավր____
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՄՀ/բ-022 Իրավաբանական հոգեբանություն և փորձաքննություն			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	5 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	4-րդ տարի,1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	56	Դասախոսություն	20
			Սեմինար	
			Լաբորատոր աշխատանք	16
			Գործնական աշխատանք	20
	Ինքնուրույն	64		
	Ընդամենը	120		
Ստուգման ձևը	Ընթացիկ քննություն			
Դասընթացի նպատակը	• ծանոթացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների նշանակման և անցկացման սկզբունքներին ու գործիքներին, • տեղեկացնել դատահոգեբանական փորձաքննությունների տեսակներին և դրանց առանձնահատկություններին, • ծանոթացնել իավաբանության ոլորտի գործունեության տեսակների առանձնահատկություններին և դրանց առավել արդյունավետ իրականացման համար անհրաժեշտ հոգեբանական պատրաստվածության խնդիրներին, • ներկայացնել հանցագործության և հանցագործ անձի ձևավորման սոցիալ-հոգեբանական հիմնական առանձնահատկություններին:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը. *Գիտելիք* • *Հմտություն* •			

	Կարողունակություն •
Դասընթացի բովանդակությունը	Թեմա 1. Իրավաբանական հոգեբանության ընդհանուր հիմունքները Թեմա 2. Իրավաբանական հոգեբանության տեսամեթոդաբանական հիմքերը, մեթոդները Թեմա 3. Քրեաբանական հոգեբանության առարկան եվ խնդիրները, դատական գործունեության հոգեբանություն Թեմա 4. Հանցագործ անձի հոգեբանական տիպաբանությունը: Անչափահաս իրավախախտի հոգեբանություն Թեմա 5. Քրեակատարողական համակարգի հոգեբանություն Թեմա 6. Դատահոգեբանական փորձաքննության ներածություն Թեմա 7. Դատահոգեբանական փորձաքննության իրավական հիմքերը: փորձագետի ընտրությունը եվ փորձաքննության արդյունքների շարադրումը Թեմա 8. Հոգեբանական խնդիրները դատահոգեբանական պրակտիկայում Թեմա 9. Աֆեկտի դատահոգեբանական փորձաքննությունը Թեմա 10. Փորձաքննությունը՝ սեռական անձեռնմխելիության դեմ եվ սեքսուալ բռնությունների գործերով Թեմա 11. Անչափահասի դատահոգեբանական փորձաքննություն Թեմա 12. Հետմահու փորձաքննություն, յուրահատկությունները
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	1-ին ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր. Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. մտքի տրամաբանվածություն, ինքնուրույնություն, նյութի ճիշտ մեկնաբանություն: 2-րդ ընթացիկ քննությունը գնահատվում է առավելագույնը 5 միավոր. Գնահատման մեթոդ. ամփոփ վերլուծական պատասխաններ հարցերին գրավոր կերպով: Գնահատման չափանիշներ. վերլուծական մոտեցում, նյութի տիրապետման աստիճան
Գրականություն	Պարտադիր- 1.Դ. Ս. Ամիրյան- «Իրավաբանական հոգեբանություն» 2. Ս. Արզումանյան, Է. Գրին- Իրվաբանական հոգեբանություն 3. Еникеев М.И.- ПСИХОЛОГИЯ СЛЕДСТВЕННЫХ ДЕЙСТВИЙ 4. ПРИКЛАДНАЯ ЮРИДИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ. Под ред. А.М. Столяренко Լրացուցիչ- 1.Образцов В.А., Богомолова С.Н.

	КРИМИНАЛИСТИЧЕСКАЯ ПСИХОЛОГИЯ 2. Медицинская и судебная психология, Федеральный медицинский исследовательский центр психиатрии и наркологии имени В. П. Сербского